

UCHWAŁA

Dnia 8 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

Ławnik SN Łukasz Kotynia

Protokolant starszy inspektor Karolina Majewska

po rozpoznaniu na jawnym posiedzeniu, w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 8 września 2022 r., z udziałem adw. A. S., zażalenia adw. A. P. obrońcy **K.**

M. - sędziego Sądu Okręgowego w W. w stanie spoczynku

na uchwałę Sądu Najwyższego – Izby Dyscyplinarnej z dnia 3 sierpnia 2021 r., sygn. akt I DO 8/21, w przedmiocie zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych

i obniżenia mu wynagrodzenia na czas trwania zawieszenia,

na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r.

- Prawo o ustroju sądów powszechnych – dalej powoływana jako u.s.p.

uchwalił:

- 1) uchyla zaskarżoną uchwałę i umarza postępowanie;
- 2) kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W dniu 3 lipca 2021 r. K. M. – sędzia Sądu Okręgowego w W., został ujęty na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa umyślnego, o którym mowa w art. 178a § 1 k.k.

Następnie, w dniu 4 lipca 2021 r., Prezes Sądu Okręgowego w W. zarządził wobec sędziego K. M., przerwę w pełnieniu czynności służbowych od dnia 4 lipca 2021 r. do czasu wydania uchwały przez sąd dyscyplinarny, nie dłużej niż do 4 sierpnia 2021 r. W uzasadnieniu Prezes Sądu Okręgowego w W. wskazał, że zarządzenie przerwy jest konieczne z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, którego autorytet może narażać wykonywanie przez sędziego K. M. czynności na sali rozpraw.

Sąd Najwyższy Izba Dyscyplinarna po wydaniu postanowienia stwierdzającego brak przeszkód prawnych do rozpoznania sprawy, uchwałą z dnia 3 sierpnia 2021 r., sygn. akt I DO 8/21, wydaną w trybie art. 130 § 3 u.s.p. w zw. z art. 129 § 3 u.s.p., zawiesił w czynnościach służbowych K. M. - sędziego Sądu Okręgowego w W. oraz obniżył mu wysokość jego wynagrodzenia na czas trwania zawieszenia o 50%.

Adwokat A. P. – obrońca sędziego K. M. złożył zażalenie na tą uchwałę.

Zarzucił:

1. naruszenie treści art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., poprzez wydanie orzeczenia przez osoby nieuprawnione do orzekania, w konsekwencji czego doszło do nienależytej obsady Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego orzekającej w przedmiotowej sprawie, podczas gdy nienależyta obsada sądu, w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., zachodzi, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), co ze względu na oczywistą wadliwość procesu powoływania przez upolitycznioną Krajową Radę Sądownictwa prowadzi do naruszenia konstytuujących sąd standardów niezawisłości i bezstronności;
2. obrazę przepisów prawa materialnego innych niż kwalifikacja prawna czynu w postaci:
 1. obrazy art. 6 ust. 1 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej jako: Konwencja lub EKPCz) i art 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (dalej jako: Karta lub KPP) w zw. z art

19 ust 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (dalej TUE) w zw. z art 2 TUE poprzez wydanie skarżonego orzeczenia przez organ niespełniający kryteriów i standardów wyznaczanych treścią zobowiązań międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, a które definiują przymioty jakie winien spełniać sąd, podczas gdy standard unijny obowiązuje w niniejszej sprawie bezpośrednio, bowiem ilekroć przepisy krajowe wchodzą w zakres stosowania prawa unijnego, muszą one być zgodne z prawami podstawowymi, których poszanowanie gwarantuje TSUE, zaś prawo do niezależnego, niezawisłego i bezstronnego sądu jest wartością wspólną, występującą w każdym z branych pod uwagę systemów prawa - tak krajowego, jak i europejskiego, w związku z czym wydanie orzeczenia przez organ niespełniający wskazanych kryteriów winno je dyskwalifikować z obrotu prawnego;

2. obraży art. 10 Konstytucji RP w zw. z art 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art 91 ust. 3 Konstytucji RP w zw. z art 173 Konstytucji RP w zw. z art 179 Konstytucji RP, a to poprzez wydanie zaskarżonego rozstrzygnięcia przez organ niespełniający przymiotów niezależnego, bezstronnego i niezawisłego sądu w rozumieniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita jest stroną, bowiem Krajowa Rada Sądownicza w dacie dokonywania wyborów składu Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego nie była organem niezawisłym i niezależnym od władzy tak wykonawczej, jak i ustawodawczej, podczas gdy nie ulega wątpliwości, iż Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie jest sądem w rozumieniu prawa Unii Europejskiej, *eo ipso* nie jest również sądem w rozumieniu prawa krajowego w szczególności w majestacie Konstytucji RP;
3. naruszenie treści art. 91 ust. 3 Konstytucji RP w zw. z art. 4 ust. 3 TUE poprzez uznanie, iż orzecznictwo TSUE nie wywiera bezpośredniego skutku dla wykładni norm dokonywanych przez sądy i organy krajowe oraz ignorowaniu jednoznacznego wskazania, iż Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie gwarantuje niezależności i bezstronności co jest podstawą, na gruncie prawa unijnego, dla uznania danego organu za sąd, podczas gdy

standard unijny obowiązuje w niniejszej sprawie bezpośrednio, bowiem ilekroć przepisy krajowe wchodzą w zakres stosowania prawa unijnego, muszą one być zgodne z prawami podstawowymi, których poszanowanie gwarantuje TSUE, zaś prawo do niezależnego sądu jest wartością wspólną, występującą w każdym z branych pod uwagę systemów prawa - tak krajowego, jak i europejskiego, co oznacza, iż wykładnia zawarta w rozstrzygnięciach TSUE (C-204/21 R, C-791/19, C-585/18 oraz połączonych z nią do łącznego rozpoznania spraw C-624/18 i C625/18) wiąże każdy sąd i organ władzy państwowej w RP w zakresie ustalenia czy dany organ spełnia kryteria definiujące go jako sąd w rozumieniu prawa unijnego a zatem też krajowego, czy też przymiotem sądu obdarzyć go nie można, w konsekwencji czego nie może on realizować funkcji zastrzeżonych do wyłącznej kognicji sądu;

4. obrazę przepisów prawa procesowego mającą wpływ na treść wydanego orzeczenia w postaci naruszenia art. 130 § 1 u.s.p w zw. z art 110 § 1 u.s.p poprzez ich oczywiście błędne zastosowanie i wadliwe przyjęcie, iż postępowanie w przedmiocie określonym w art. 130 § 3 u.s.p. - wydanie uchwały o zawieszeniu sędziego w czynnościach służbowych albo uchyleniu zarządzenia o przerwie w wykonywaniu czynności służbowych nie jest postępowaniem dyscyplinarnym prowadzonym wobec sędziów z czego ma wynikać, iż orzeczenia TSUE (C-204/21 R, C-791/19, C-585/18 oraz połączonych z nią do łącznego rozpoznania spraw C-624/18 i C625/18) nie mają do prowadzonego postępowania zastosowania, podczas gdy jedynie przyjęcie, iż pojęcie „sprawy dyscyplinarnej”, wskazanej w art. 110 § 1 pkt. 1 u.s.p., obejmuje zarówno postępowanie główne, dotyczące przewinień dyscyplinarnych, zmierzające do rozstrzygnięcia odpowiedzialności sędziego za zarzucony mu delikt, jak i postępowania incydentalne występujące w jego toku, jak na przykład w przedmiocie zawieszenia sędziego, doprowadzają do powzięcia racjonalnych, logicznych wyników wskazujących, iż przedmiot postępowania z art. 130 u.s.p. jest postępowaniem dyscyplinarnym wobec sędziów co implikuje bezpośrednią skuteczność względem tego postępowania przywołanych wyroków TSUE.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca sędziego K. M. **wniósł** o uchylenie zaskarżonej uchwały.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie wskazać należy, że w dniu 15 lipca 2021 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ogłosił wyrok w sprawie C-791/19 Komisja Europejska przeciwko Polsce (system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów). W wyroku tym orzeczono, że Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE między innymi nie zapewniając niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, do której właściwości należy kontrola decyzji wydanych w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych wobec sędziów (art. 3 pkt 5, art. 27 i art. 73 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w związku z art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, zmienionej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw).

Natomiast w wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., wydanym w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 EKPCz w związku z rozpoznaniem przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego kasacji obwinionej adwokat Joanny Reczkowicz wniesionej od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury, gdyż, cyt. „Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego, która rozpoznawała sprawę skarżącą, nie była „sądem ustanowionym ustawą”.

W dniu 9 czerwca 2022 r. została uchwalona ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, zam. Dz. U. z dnia 14 czerwca 2022 r., poz. 1259, która weszła w życie w dniu 15 lipca 2022 r. Z dniem wejścia w życie tej ustawy zniesiono Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, a utworzono Izbę Odpowiedzialności Zawodowej. W myśl art. 8 ust. 2 powołanej ustawy sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia jej w życie należące do Izby Dyscyplinarnej przejmuje i prowadzi Izba Odpowiedzialności Zawodowej.

Poza sporem jest, że instytucja zarządzenia natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych sędziego, określona w art. 130 § 1 i § 2 u.s.p., głęboko ingeruje w uprawnienia sędziego, gdyż odsuwa go od wykonywania

obowiązków służbowych. Co do zasady takie zarządzenia są wydawane przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego. Stosowanie tej instytucji uzasadnia, można powiedzieć usprawiedliwia, wyłącznie potrzeba bezpośredniego, natychmiastowego odsunięcia sędziego od pełnienia przez niego służby sędziowskiej. Z tego punktu widzenia chodzi tu o regulację wyjątkową, także w odniesieniu do przepisu art. 129 § 1 u.s.p., określającego kompetencję sądu dyscyplinarnego do zawieszenia w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne lub o ubezwłasnowolnienie. To zawieszenie, stosownie do art. 132 u.s.p., ustaje z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego, chyba, że sąd dyscyplinarny uchylił je wcześniej. Natomiast zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych w wyniku uchwały sądu dyscyplinarnego, podjętej w trybie wskazanym w art. 130 § 3 u.s.p., czyli kontroli zarządzenia o natychmiastowej przerwie w czynnościach służbowych sędziego, trwa do dnia wskazanego w takiej uchwale, chyba, że sąd dyscyplinarny uchylił je wcześniej. Zawieszenie w czynnościach służbowych sędziego w tym trybie, nie powinno trwać dłużej niż to jest uzasadnione nagłością przyczyny, zwłaszcza, gdyby nie doszło do wszczęcia wobec sędziego postępowania dyscyplinarnego, czy złożenia wniosku o zezwolenie na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej. Z istoty konstrukcji instytucji **zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych**, jasno wynika, iż nie ma ona zastosowania do sędziów w stanie spoczynku, gdyż nie wykonują oni władzy sądowniczej. Z dniem 20 grudnia 2021 r. sędzia K. M. został przeniesiony w stan spoczynku (por. odpis uchwały Krajowej Rady Sądownictwa – k. 194 - 195). Od tego dnia, co oczywiste, nie wykonuje już obowiązków służbowych w Sądzie Okręgowym w W. Nie jest zatem możliwe zastosowanie wobec niego instytucji zawieszenia w czynnościach służbowych. W tej sytuacji, stosując zgodnie z art. 128 u.s.p., **odpowiednio**, unormowanie z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. należało uchylić zaskarżoną uchwałę i umorzyć postępowanie (przyjęto, iż inną okolicznością wyłączającą ściganie, w rozumieniu u.s.p., jest niemożność zastosowania wobec sędziego w stanie spoczynku, podlegającego orzecznictwu sądów dyscyplinarnych, instytucji zawieszenia w czynnościach służbowych – odpowiednio stosowane unormowanie z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k.).

Ubocznie należy zaznaczyć, że w dniu 9 grudnia 2021 r. do Izby Dyscyplinarnej został złożony wniosek P. O. – prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej – Wydział Spraw Wewnętrznych, o zezwolenie na pociągnięcie sędziego K. M. do odpowiedzialności karnej za to, że w dniu 3 lipca 2021 r. na drodze wojewódzkiej DW [...], na odcinku S.– K., województwo [...], znajdując się w stanie nietrzeźwości, prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny marki V. o numerze rejestracyjnym [...], tj. o czyn wyczerpujący znamiona występku z art. 178a § 1 k.k. Sprawa została zarejestrowana w Izbie Dyscyplinarnej pod sygnaturą I DI 58/21. Po likwidacji Izby Dyscyplinarnej z dniem 15 lipca 2022 r. sprawa ta została przejęta przez Izbę Odpowiedzialności Zawodowej, gdzie została zarejestrowana pod sygnaturą I ZI 14/22. Jeśli zaś chodzi o to, czy sędziom w stanie spoczynku przysługuje immunitet sędziowski, to w doktrynie wskazywano, że treść art. 80 u.s.p. nie czyni rozróżnienia na sędziów w stanie spoczynku i stanie czynnym (W. Koziulewicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów. Komentarz, Warszawa 2005, s. 55, T. Ereciński, J. Gudowski, J. Iwulski, Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa. Komentarz, Warszawa 2010, s. 291). Również w orzecznictwie prezentowany jest pogląd, że swoim zakresem podmiotowym immunitet sędziowski obejmuje sędziów, tzn. wszystkie osoby, powołane w trybie art. 179 Konstytucji RP do piastowania urzędu sędziego i nadal zachowujące status sędziowski, w tym sędziów w stanie spoczynku (por. np. uchwały Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego: z dnia 11 września 2006 r., SNO 40/06, OSNSD 2006, poz. 14, i z dnia 17 kwietnia 2012 r., SNO 3/12, niepublikowana, czy postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 stycznia 2009 r., II AKZ 668/08, LEX nr 504199). Dodać też należy, że do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów w stanie spoczynku stosuje się odpowiednio przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, z tym, że zamiast kar przewidzianych dla sędziów czynnych, sąd dyscyplinarny orzeka kary: upomnienia, nagany, obniżenia uposażenia o 5%-50% na okres od sześciu miesięcy do dwóch lat, zawieszenia podwyższenia uposażenia na okres od roku do trzech lat, pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia.

Kierując się przedstawionymi motywami rozstrzygnięto jak na wstępie.

[as]